

การพัฒนาดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

THE DEVELOPMENT OF BALANCED ASSESSMENT

เการัมย์ภา อาสา

นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศึกษาศาสตร์
(แขนงการทดสอบและวัดผลการศึกษา)
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Email : sornorphao@gmail.com

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ มีชาญ

อาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Email : surachaim@swu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแนวทางในการพัฒนาดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะลึก จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 4 คน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน และการสนทนากลุ่ม ครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก 2) คู่มือการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาผลการวิจัย พบว่า แนวทางในการดำเนินการพัฒนาดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรเน้นที่การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน (ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน) ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ระบุสาระการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือการประเมินผลและเกณฑ์การประเมิน ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการประเมิน ขั้นที่ 7 ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และขั้นที่ 8 ประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียน โดยครูต้องสนใจพลวัตทางอารมณ์ของนักเรียนโดยสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนให้กับนักเรียน ให้นักเรียนวิเคราะห์ผลการประเมิน หากจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และมองหาโอกาสในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนของตนเอง

คำสำคัญ : ดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

ABSTRACT

The objective of this research was to study the basic information and guidelines for development of a balanced assessment. This study was a qualitative research. Data were collected from studies of documents and related researches, and from in-depth interviews of seven experts including four evaluation experts and three experts on curriculum and instruction. Also, the researcher conducted a focus group discussion involving ten teachers from schools under Rayong Educational Service Area Office 1. Research instruments consisted of (1) an in-depth interview form, and (2) a handbook for focus group discussion. The data were analyzed using content analysis.

The results showed guidelines for the implementation of the balanced assessment. It would be more effective to focus on the formative assessment of student development which happened in the classroom every day. Assessment of student development consisted of eight steps as follows: Step 1: Specification of learning content, Step 2: Setting the learning management goal, Step 3: Determining the learning management design, Step 4: Creating evaluation instruments and evaluation criteria, Step 5: Organizing learning activities, Step 6: Reflection on assessment outcomes, Step 7: Modifying teaching methods, and Step 8: Summative assessment. The teachers must pay attention to the emotional dynamics of the students by creating inspiration for learning in the students to enable them to analyze assessment results to find their strengths and weaknesses and to look for opportunities to improve their own learning.

KEYWORDS : Balanced assessment, Formative assessment

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ยึดหลักในการจัดการเรียนรู้ว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ กระบวนการจัดการศึกษานี้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกระบวนการวัดและประเมิน การเรียนรู้ของผู้เรียนโดยกำหนดไว้ในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียนโดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษาให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรรโอกาสการเข้าศึกษาต่อและให้นำผลการประเมินผู้เรียนตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544)

ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ในประเทศไทยได้ใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมีการกำหนดจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าต้องอยู่บนจุดมุ่งหมายพื้นฐานสองประการ ประการแรก คือ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน (Formative Assessment) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียนและการเรียนรู้ของผู้เรียนในระหว่างการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

บันทึก วิเคราะห์ แปลความหมายข้อมูล แล้วนำมาใช้ในการส่งเสริมหรือปรับปรุงแก้ไขการเรียนรู้ของผู้เรียนและการสอนของครู จุดมุ่งหมายประการที่สอง คือ การประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ (Summative Assessment) เมื่อเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ จบรายวิชา เพื่อตัดสินให้คะแนนหรือให้ระดับผลการเรียน (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552)

ในทางปฏิบัติจริงการประเมินในระดับชั้นเรียน มักมุ่งเน้นการวัดและประเมินผลเพื่อสรุปรวบยอดความรู้ของผู้เรียนเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเฉพาะเจาะจงโดยใช้แบบทดสอบเลือกตอบเป็นเครื่องมือวัดหลักเมื่อสิ้นสุดภาคเรียนหรือปลายปีการศึกษา (Summative Assessment) มากกว่าการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน (Formative Assessment) (องอาจ นัยพัฒน์, 2553) ทั้งที่การประเมินระหว่างการเรียนการสอนเป็นการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นการวัดและประเมินผลย่อยที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน เป็นการประเมินเพื่อให้รู้จุดเด่นจุดด้อยที่ต้องปรับปรุง จึงเป็นข้อมูลเพื่อใช้ในการพัฒนาในการเก็บข้อมูลผู้สอนต้องใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย สิ่งสำคัญที่สุดในการประเมินเพื่อพัฒนา คือ การให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนในลักษณะที่เป็นคำแนะนำในการเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ทำให้การเรียนรู้พอกพูน แก้ไขความคิดความเข้าใจเดิมที่ไม่ถูกต้อง ตลอดจนการให้ผู้เรียนสามารถตั้ง

เป้าหมายและพัฒนาตนได้ (Rizo, 2009) จำเป็นที่ต้องนำ การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อ สรุปผลการเรียนรู้มาบูรณาการเชื่อมโยงกันให้เกิดคุณภาพการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ โดยสติกกินส์ และคณะ (Stiggins et al, 2004) ได้กล่าวถึง คุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ว่าเป็นการวัดและประเมินผลที่มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) รวบรวมหลักฐานเพื่อการตัดสินผลการเรียน 2) เพื่อส่งเสริม ให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ โดยการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน นอกจากคุณภาพการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ช่วยทำให้นักเรียนมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแล้ว ยังช่วยให้ครูได้วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของผู้เรียนซึ่งมีผลต่อ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของผู้เรียน (Burke, 2010)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว เห็นได้ว่าการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในระดับชั้นเรียน ที่ประกอบด้วย การวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนาผู้เรียน และการประเมินเพื่อสรุปผลการเรียนรู้ มีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของนักเรียน จำเป็นต้องมีการพัฒนา การวัดประเมินผลการเรียนรู้ให้เกิดคุณภาพ โดยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย มีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ (Balanced Assessment) หมายถึง การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่ให้ ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน มุ่งเน้น การตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่แตกต่างกัน เป็นการวัดและประเมินผลที่มีความสมดุลระหว่างกระบวนการวัด และประเมินผลการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ของ นักเรียน มีความยืดหยุ่นในการประเมินตามความสามารถของ นักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินโดยครู มีการสะท้อน

ผลการประเมินอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้อย่าง และครู นำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนา คุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากแหล่งข้อมูล คือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือวิจัย มี 2 ฉบับ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์ แบบเจาะลึก 2) คู่มือการสนทนากลุ่ม (Focus group)

ในการสร้างเครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และคู่มือการสนทนากลุ่ม (Focus group) ผู้วิจัยได้กำหนด จุดมุ่งหมาย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กำหนด โครงสร้างแล้วร่างเครื่องมือเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา ปริญญาโทและปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำมีการตรวจสอบ คุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item objective congruence : IOC) โดยนำข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง มากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ซึ่งค่า IOC ของข้อคำถามที่ได้ทั้ง 2 ฉบับ มีค่าระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้นได้จัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบเจาะลึก จำนวน 7 คน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 4 คน และ ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลในระหว่างวันที่ 1-20 ตุลาคม 2558
3. สนทนากลุ่มครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1 โรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 10 คน ประกอบด้วย ครูผู้สอน ในโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 3 คนและครูผู้สอนโรงเรียน ขนาดกลาง จำนวน 7 คน ดำเนินการเก็บข้อมูลในวันที่ 13 ตุลาคม 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การสัมมนาแบบเจาะลึก และการสนทนากลุ่ม มาสรุปถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการวัด และประเมินผลการเรียนรู้

1.1 ผลการศึกษาข้อมูลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

คุณภาพการวัดและประเมินผลการศึกษาเป็นการวัดและประเมินผลที่มีความสมดุลระหว่างกระบวนการวัดและประเมินผลการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน มีวัตถุประสงค์ในการปรับปรุงการศึกษา หลักการพื้นฐานสำคัญคือ การทำความเข้าใจถึงพื้นฐานทางการศึกษาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ต้องสนใจพลวัตทางอารมณ์ของนักเรียนเพื่อให้ นักเรียนมีความมั่นใจในการเรียน และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะประสบความสำเร็จ โดยบุ๊ค (Burke, 2010, 26-29) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการสร้างคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ว่าประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดโครงสร้างรายวิชา โดยการวิเคราะห์หลักสูตร

ขั้นที่ 2 กำหนดตัวชี้วัดในการเรียน

ขั้นที่ 3 กำหนดภาระงาน

ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือการประเมินผล และเกณฑ์

การประเมิน
ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้น การวัดและประเมินผล ให้ผู้เรียนวินิจฉัยตนเอง

ขั้นที่ 6 ตรวจสอบการทำงานของนักเรียน

ขั้นที่ 7 นำผลการประเมินเพื่อพัฒนา มาให้ข้อเสนอแนะที่เฉพาะเจาะจงตามเป้าหมาย

ขั้นที่ 8 ประเมินผลเพื่อสรุปผล การเรียนและตัดเกรด

1.2 ผลการศึกษาข้อมูลจากการสัมมนาผู้เชี่ยวชาญ

1) การวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 พบว่าจุดมุ่งหมายของวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มีเป้าหมายสำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียน โดยให้นำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง แก้ไข ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน มีจุดแข็ง คือ เป็นหลักสูตรอิงมาตรฐาน มีตัวชี้วัดเป็นเป้าหมายในการเรียนรู้ มีความยืดหยุ่นในการออกแบบการวัดและประเมินผล สำหรับปัญหาของการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ของครู ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อย่างถูกต้องและมีความสมบูรณ์ เนื่องจาก ขาดความรู้ในการวัดและประเมินผล ไม่ได้เรียนรู้วิธีการที่ถูกต้องในการวัดและประเมินผล โดยเน้นการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัยที่ใช้แบบทดสอบแต่ขาดการวัดและประเมินผลด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย อีกทั้งในการวัดและประเมินผลไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพ การวัดและประเมินผลที่เน้นการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนของนักเรียน ไม่มีการกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผลร่วมกันกับนักเรียน ไม่มีการสะท้อนผลการประเมินและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการเรียนรู้ของนักเรียน และครูไม่ได้นำเสนอแนะที่ได้จากการประเมินผลมาปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง

2) การสะท้อนผลการประเมิน พบว่าหลังจากดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้แล้ว ครูผู้สอนควรแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบ เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น ว่ามีความพึงพอใจในการปฏิบัติของตนเองมากน้อยเพียงใด วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ของตนเอง มองหาโอกาสและวิธีการในการพัฒนาการเรียนของตนเอง ควรมีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางในการเรียนรู้นักเรียนเป็นรายบุคคล โดยเริ่มต้นจากสะท้อนผลในภาพรวมก่อน สำหรับนักเรียนบางคนที่มีปัญหาเฉพาะ ควรให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล

3) ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ในการพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรเน้นการวัดและประเมินผลเพื่อ

พัฒนาผู้เรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนทุกวัน ผู้สอนต้องใช้วิธีการ และเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับเป้าหมาย ในการเรียนรู้และครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะและกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยครูต้องวิเคราะห์ตัวชี้วัดแล้ว เขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ก่อนแล้วจึงออกแบบการวัด และประเมินผล ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน เริ่มจากการกำหนดเป้าหมาย ในการเรียนรู้ ให้นักเรียนรู้เป้าหมายที่แท้จริงของตนเอง ว่าเรียน แล้วได้อะไร เพื่อให้เกิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจและพยายามในการเรียนรู้ โดยครูต้องสร้างแรงบันดาลใจ ในการเรียนให้กับนักเรียน มีการสะท้อนผลการประเมินให้นักเรียน นำผลการประเมินที่ผ่านมาวิเคราะห์และวางแผนในการเรียนรู้อีกจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และมองหาโอกาสในการพัฒนา ปรับปรุงการเรียนของตนเอง

1.3 ผลการศึกษาข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม ครูผู้สอน

1) การวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานตัวชี้วัด ซึ่งตัวชี้วัด มีลักษณะที่ดีความถี่การปฏิบัติได้ยาก และมีจำนวนมาก ทำให้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับตัวชี้วัด ครูยังไม่สามารถออกแบบการวัดและประเมินผลได้สอดคล้อง กับตัวชี้วัด ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างเครื่องมือวัดผล ตามสภาพจริงการประเมินผลการเรียนรู้เน้นไปที่การทำแบบทดสอบ ไม่ได้ประเมินทักษะและกระบวนการในระหว่างการเรียนรู้

2) การสะท้อนผลการประเมิน พบว่า ครูส่วนใหญ่ ไม่ได้มีการสะท้อนผลการประเมิน การดำเนินการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ มีเพียงการแจ้งผลคะแนนให้ นักเรียนทราบ เนื่องจากการสอนยังยึดติดกับเนื้อหาทำให้มีเวลา ในการสอนไม่เพียงพอต่อการสะท้อนผล ซึ่งครูทุกคนเห็นว่า หากมีเวลาในการสอน ควรแจ้งผลการประเมินให้นักเรียนทราบ ให้นักเรียนวิเคราะห์ผลการประเมินของตนเอง วางแผนปรับปรุง และพัฒนาตนเอง โดยครูให้คำแนะนำและช่วยเหลือ และครู นำผลการประเมินมาปรับปรุงวิธีการสอนของตนเอง

3) ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ควรมีการออกแบบการวัดและ

ประเมินผลให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และเหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียน มีการแจ้งภาระงานและเกณฑ์การวัดและประเมินผล ให้นักเรียนทราบก่อนเรียน โดยเน้นการประเมินการปฏิบัติ ของนักเรียน ควรมีการสะท้อนผลการประเมินให้นักเรียนทราบ เพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ผลการประเมินของตนเอง ครูควรให้ โอกาสในการปรับปรุงผลการเรียนของนักเรียน ใส่ใจนักเรียน ที่มีปัญหาในการเรียนโดยให้ข้อเสนอแนะรายบุคคล ไม่นำข้อมูล ผลการประเมินของนักเรียนที่มีปัญหาในการเรียนไปเผยแพร่ให้ นักเรียนคนอื่นทราบ

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนา กลุ่มครูผู้สอน พบว่า การวัดและประเมินผลการเรียนรู้มีเป้าหมาย สำคัญเพื่อพัฒนาผู้เรียน มีขั้นตอนที่สำคัญคือ การสะท้อนผล การประเมินและการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุง ซึ่งจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ปัญหาของการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ที่การนำหลักสูตรไปใช้ของครู เนื่องจาก ครูขาดความรู้ในการวัดและประเมินผล แต่จาก การสนทนากลุ่มครูผู้สอน พบว่า ปัญหาของการวัดและประเมินผล การเรียนรู้อยู่ที่ตัวชี้วัดของหลักสูตร เนื่องจากมีลักษณะที่ดีความถี่ การปฏิบัติได้ยาก และมีจำนวนมาก ควรมีการออกแบบการวัด และประเมินผลให้สอดคล้องกับตัวชี้วัด และเหมาะสมกับบริบท ของโรงเรียน

2. แนวทางในการพัฒนาคุณภาพการวัดและ ประเมินผลการเรียนรู้

คุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนและการประเมินเพื่อสรุปผล การเรียนรู้ โดยให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผล เพื่อพัฒนา ผู้เรียนที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่แตกต่างกัน การประเมิน มีความยืดหยุ่น มีหลักการพื้นฐานสำคัญ คือ การทำ ความเข้าใจถึงพื้นฐานทางการศึกษาที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล ผลของการประเมินสามารถนำมาใช้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกคน เพื่อให้เกิดความก้าวหน้าใน การเรียน สามารถพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน คุณภาพการวัด และประเมินผลการเรียนรู้เป็นการประเมินที่มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) รวบรวมหลักฐานเพื่อการตัดสินผลการเรียน

2) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความพยายามในการเรียนรู้ โดยการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน

แนวทางในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพ การวัด และประเมินผลการเรียนรู้ ต้องสนใจพลวัตทางอารมณ์ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเรียน และมีแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะประสบความสำเร็จ ต้องให้นักเรียนเชื่อว่าการประสบความสำเร็จอยู่ไม่ไกลหากนักเรียนมีความพยายาม โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในระหว่างเรียนมีความสำคัญมากต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ควรให้น้ำหนักมากกว่าการประเมินปลายภาคเรียน ต้องมีการดำเนินการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ใช้เครื่องมือในการวัด และประเมินผลที่หลากหลาย สอดคล้องกับเป้าหมายในการเรียนรู้และครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะและกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ โดยครูต้องวิเคราะห์ตัวชี้วัดแล้วเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมก่อนแล้วจึงออกแบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม และนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาสาเหตุที่นักเรียนไม่ผ่านการประเมิน แล้วหาวิธีการปรับปรุงและพัฒนาให้นักเรียน โดยขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ควรประกอบด้วย 8 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ระบุสาระการเรียนรู้ กำหนดหน่วยการเรียนรู้ กำหนดน้ำหนักของคะแนน และกำหนดเวลาที่ใช้ในการเรียนให้เหมาะสมกับเนื้อหา

ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และภาระงาน ชิ้นงาน

ขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การออกแบบการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1) กำหนดผลลัพธ์ปลายทางที่ต้องการ ให้เกิดขึ้นกับนักเรียนตามตัวชี้วัดชั้นปีของหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แล้วเขียนวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

2) กำหนดภาระงานและการประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งเป็นหลักฐานที่แสดงว่านักเรียนมีผลการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

3) ออกแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และเขียนแผนการจัดการเรียนรู้

ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือการประเมินผล และเกณฑ์การประเมิน โดยใช้เครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสอดคล้องกับเป้าหมายในการเรียนรู้และครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะและกระบวนการ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเริ่มจากชี้แจงเป้าหมายการเรียนรู้ และกำหนดเกณฑ์ในการประเมินความสำเร็จร่วมกันกับนักเรียน ให้นักเรียนรู้เป้าหมายที่แท้จริงของตนเองว่าเรียนแล้วได้อะไร เพื่อให้เกิดแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตั้งแต่การทบทวนเกณฑ์การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปปรับปรุงและให้นักเรียนจัดทำแฟ้มสะสมงาน

ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการประเมิน ให้นักเรียนวิเคราะห์ผล การประเมินและวางแผนในการเรียนรู้ หากจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และมองหาโอกาสในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนของตนเอง โดยเริ่มต้นจากสะท้อนผลการประเมินในภาพรวมก่อน สำหรับนักเรียน บางคนที่มีปัญหาเฉพาะ ควรให้ข้อมูลเป็นรายบุคคล

ขั้นที่ 7 ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน โดยนำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมากำหนดวิธีการสอนให้เหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล

ขั้นที่ 8 ประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียน โดยใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลในการประเมินระหว่างเรียนและการประเมินด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

อภิปรายผล

1. คุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ มีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ 1) รวบรวมหลักฐานเพื่อการตัดสินผลการเรียน 2) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความพยายามที่จะเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่ประกอบด้วย 1) การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) การวัดและประเมินผลเพื่อตัดสินผลการเรียนเป็นการประเมินสรุปผลการเรียนรู้ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2552, 2-3) ปัญหาของการวัดและประเมินผล คือ ครูส่วนใหญ่ไม่ได้ดำเนินการวัดและประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พุทธศักราช 2551 อย่างถูกต้องและมีความสมบูรณ์ เน้นการวัดและประเมินผลด้านพุทธิพิสัย โดยใช้แบบทดสอบแต่ขาดการวัดและประเมินผลด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย สอดคล้องกับ งบอาจ นัยวัฒน์ (2553, 1) ที่กล่าวว่าในทางปฏิบัติจริงการประเมินในระดับชั้นเรียนมักมุ่งเน้นการวัดและประเมินผลเพื่อสรุปรวบยอดความรู้ของผู้เรียนเชิงพฤติกรรมที่กำหนดไว้ล่วงหน้าอย่างเฉพาะเจาะจงโดยใช้แบบทดสอบเลือกตอบเป็นเครื่องมือวัดหลัก เมื่อสิ้นสุดภาคเรียนหรือปลายปีการศึกษามากกว่าการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการเรียนการสอน

2. แนวทางในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ต้องให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนโดยตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล มีความยืดหยุ่นในการประเมินตามความสามารถของนักเรียน นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน โดยครูมีการสะท้อนผลการประเมิน เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ และนำผลการประเมินมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้ สอดคล้องกับ นิโคล (Nichols, 2010, 1) ที่ได้กล่าวว่า ดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของนักเรียนที่แตกต่างกันโดยใช้สารสนเทศจากการประเมินการเรียนรู้ และบรู๊ค (Burke, 2010, 119) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียนเป็นการวัดและประเมินผลเพื่อให้ข้อเสนอแนะตามมาตรฐานเฉพาะ ที่นำไปสู่การพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้เครื่องมือการประเมิน ที่มีความหลากหลายในการตรวจสอบความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของนักเรียนตามเป้าหมายของหลักสูตร โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตั้งแต่การพิจารณาเกณฑ์ร่วมกันและครูให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องทำต่อไป เพื่อช่วยให้นักเรียนพัฒนาการเรียนรู้ โดยในการวัดและประเมินผลต้องสนใจ พลวัตทางอารมณ์ของนักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีความมั่นใจในการเรียน และมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่จะประสบความสำเร็จ (Stiggins, 2008, 8) ซึ่งขั้นตอนในการพัฒนาดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ และการสนทนากลุ่มครูผู้สอน พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดของบรู๊ค (Burke, 2010, 26-29) ที่กล่าวว่า ขั้นตอนในการพัฒนาดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 ขั้นตอน

ดังต่อไปนี้ ขั้นที่ 1 ระบุสาระการเรียนรู้ ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายในการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ออกแบบการจัดการเรียนรู้ ขั้นที่ 4 สร้างเครื่องมือการประเมินผลและเกณฑ์การประเมิน ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ขั้นที่ 6 สะท้อนผลการประเมิน ขั้นที่ 7 ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน และขั้นที่ 8 ประเมินผลเพื่อสรุปผลการเรียน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ครูผู้สอนควรนำแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนต่อไป

1.2 สถานศึกษาคควรให้ความสำคัญกับการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาผู้เรียน และสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนใช้วิธีการและเครื่องมือการประเมินที่หลากหลาย สอดคล้องกับเป้าหมายในการเรียนรู้และครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะและกระบวนการและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรพัฒนารูปแบบดุลยภาพการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยเน้นวิธีการ หรือเกณฑ์การวัดและประเมินผลตามความสามารถของนักเรียน

2.2 ควรศึกษาวิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. 2544. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542**. กรุงเทพฯ : คุรุสภาลาดพร้าว.
สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2552. **เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

องอาจ นัยพัฒน์. 2553. การวัดประเมินในชั้นเรียน : วัฒนาการ และแนวคิดใหม่เพื่อพัฒนาการเรียนรู้อยู่. **วารสาร ศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์)**, 2 (3): 1-12.

Burke, Kay. 2010. **Balanced assessment : from formative to summative**. United States of America : Solution Tree Press.

Nichols, Paul D. 2010. What is a Balanced Assessment System?. **Test, Measure & Research Services Bulletin**, 11 (1), 1-2.

Rizo, Felipe Marf  nez. 2009. Formative Classroom Assessment and Large Scale Assessment : Toward a More Balanced System. **Revista Electrnica de Investigación Educativa**, 11(2), 1-10

Stiggins, R. J. 2008. **A Call for the Development of Balanced Assessment Systems**. Portland, OR : ETS Assessment Training Institute.

Stiggins, R. J., Arter, J. A., Chappuis, J., & Chappuis, S. 2004. **Classroom Assessment for student learning : Doing it right-using it well**. Portland, OR : ETS Assessment Training Institute.

>> เกียรติยศ อาสา

จบการศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ระดับปริญญาตรี หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต สาขาเคมี จากมหาวิทยาลัยนเรศวร

ปัจจุบันกำลังศึกษาในหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ (แขนงการทดสอบและวัดผลการศึกษา) คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และปัจจุบันดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการโรงเรียนวัดละหารไร่

>> ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรัชย์ มีชาญ

จบการศึกษาระดับปริญญาเอก หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การทดสอบและวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ระดับปริญญาโท หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และระดับปริญญาตรี หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต (การวัดผลการศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจุบันดำรงตำแหน่งอาจารย์ประจำภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ